

Sõnalised kiusamisjuhtumid

Juhtumite sihtrühmaks on eelkõige 5. - 9. klassi õpilased aga võib sobivuse korral kasutada ka muude vanuse- ja sihtrühmade puhul.

NB! Juhtumite detaile võib iga läbiviija ise täiendada-muuta-lisada!

1. JUHTUM

Kehalise kasvatuse tunnis hakatakse mängima rahvastepalli. Õpetaja valib kaks tugevat kaptenit ning palub neil endale meeskonnad valida. Sander kõnnib kohe rivist minema, väidab et tal jalg valutab ning jääb tunni lõpuni pingile istuma. Sulev juba teab, et teda valitakse jälle viimasena ning püüab valjuhäälselt enda üle nalja teha. Juhtubki nii, et Sulev valitakse viimasena ja mõlemad kaptenid hakkavad lausa vaidlema, et kummale meeskonnale Sulev jätta, kumbki teda ei soovi, sest ta pole selles mängus eriti osav. Enne kui mäng käima läheb, lepib Sebastian oma meeskonnaga kokku, et kõik mängijad proovivad kõigepealt välja vista Kaupo. Kui tema on väljas, siis tuleb ette võtta Sulev, sest : “Äkki saab natuke nalja ja tüüp hakkab nutma, nagu eelmine aasta!”

Eksperdi soovitus 1. juhtumile:

Olukorras on varasema tõrjumise ja kiusamise märke - Sander väldib olukorda, Sulev püüab end päästa. Olukorra teeb keerukamaks õpetaja metoodiline valik - tugevamad kaptenid valivad meeskonnad (nii on klassis tõrjutud kohe halvemas olukorras) ning poiste arutluskäik illustreerib rahvastepalli kui tunnitegevuse riske kiusamise vahendiks saada. Sulev on selgelt nõrgemal positsioonil ja tal on keeruline end kaitsta teiste poolt meelega tehtava kahju eest.

Seda peaks märkama õpetaja ja sekkuma korralekutsumise ja/või tunnitegevuse ümberkorraldamisega. Lisaks võiks õpetaja pärast tundi Sandri ja Suleviga nende suhetest klassikaaslastega ja rahvastepalliga usalduslikult vestelda.

Sekkuda saavad ka klassikaaslased pidurdades halvustavalt käituvaid kaaslasi või juhtides õpetaja tähelepanu toimuvale.

Sulevil endal võib olla väga keeruline sellises olukorras end kaitsta, küll aga võiks ta toimuvast täiskasvanutele (sh kehalise õpetajale ja oma vanematele) rääkida ning abi paluda. Kiusamise eestvedajatega tuleb tõsiselt rääkida nende teguviiside kahjulikust mõjust ja sellest, et teise inimese tahtlik kahjustamine ja tema häda kulul nalja tegemine ei ole mingil juhul lubatud.

2. JUHTUM

Vahetund on lõppemas. Õpetajat pole veel klassiruumis, küll aga on seal õpilased. Kõik istuvad juba kenasti omadel kohtadel. Äkki hüppab Saara enda koha pealt püsti ja tormab kibekähku tahvli ette ja esitab valjuhäälselt kõikidele küsimuse: “Tõstke käsi, kes on Simoni sõber?”. Ükski käsi ei tõuse....Simon istub nukra moega vaikselt enda pingis. Õpetaja tuleb klassi, keegi sellest juhtumist õpetajale ei räägi ja tund algab. Simon aga ei suuda tunnis kaasa töötada, sest juba teist nädalat on Saara oma sõbrannadega teda klassikaaslaste ees erinevatel viisidel alandada püüdnud.

Eksperdi soovitus 2. juhtumile:

Siin on tegemist Saara ja ta kaaslaste poolt korduva tahtliku tegevusega, et kahjustada Simoni mainet ja suhteid kaaslastega. Simon on jäänud üksi, olles nõrgemal positsioonil, on tal keeruline ennast kaitsta.

Selles loos on kriitilise tähtsusega pealtnägijate käitumine - nemad otsustavad oma reaktsiooniga, kas Saara saab jätkata Simoni kiusamist või mitte. Seni, kuni naerdakse kaasa või isegi lihtsalt vaikitakse, saab Saara tegutseda. Klassikaaslased peaks Simoni kaitseks välja astuma ja talle toetust avaldama. Kui kaaslaste sekkumine ei aita, tuleks kindlasti rääkida täiskasvanule (nt klassijuhatajale või koolipsühholoogile) ning paluda abi Saara ja ta kaaslaste peatamiseks. Kiusajatele tuleb edastada selge sõnum, et selline käitumine Simoni suhtes ei ole lubatud ja tuleb koheselt lõpetada.

Kui Simon tunneb end toimunu tõttu väga halvasti ja ebakindlalt, on täiesti mõistlik valik ka see, kui Simon läheb enda parema enesetunde saavutamiseks näiteks nõustamisele. Kiusamine võib lapse hingeelu päris palju lõhkuda ja on tähtis, et vajadusel saaks abi ning toetust ka endaga hakkama saamiseks.

3. JUHTUM

Rein on enne tunni algust kõik õpetaja raamatud ja pliiatsid maha visanud - kui õpetaja küsib, kes seda tegi, siis mitte keegi ei vasta, kuna kardavad Reinu. Rein segab pidevalt õpetaja jutule vahele ning häirib tundi. Kui õpetaja hakkab teda korrale kutsuma, siis Reini naerab ning ei kuula ning vastab: "Saa endale üks laps ja kasvata teda, mitte mind." Ülejäänud klass jälgib toimuvat ärevuse ja põnevusega, et näha, mis seekord saab. Rein on varem ka selle õpetaja suhtes niimoodi käitunud. Õpetaja kannatus katkeb ning läheb nuttes klassist välja.

Eksperdi soovitused 3. juhtumile:

Siin loos toimuvat võib pidada õpetaja kiusamiseks õpilase poolt - Rein põhjustab meelega õpetajale meelehärmi ja teeb seda korduvalt, kusjuures klassi sisuliselt kiidab vaikides takka. Õpetaja on jäänud üksi ja seetõttu on tal raske end kaitsta hoolimata sellest, et ta on täiskasvanu ja omab teatud formaalset võimu õpilase üle.

Esimene võti on klassikaaslaste käes - kas nad jätkavad kartlikult vaikimist aidates nii kiusamisele kaasa või kasutavad oma arvulist üleolekut ning peatavad Reinu tegevuse (nt ütlevad kasvõi, et see ei ole enam naljakas, see on inetu). Klassikaaslaste sekkumine toimuva peatamiseks on tõenäolisem, kui klassis on tehtud tõhusat kiusamise ennetust empaatia ja hoolivate ning kiusamist taunivate hoiakute kujundamiseks. Kui see töö on tegemata, ei julgeta sekkuda.

Teine võti on koolijuhi käes - tema ülesanne on hoolitseda nii õpilaste kui õpetajate turvalisuse eest ja antud juhul on põhjust Reinu ja tema vanematega tõsiselt vestelda ning otsida